

Liikunnan yhteiskuntatieteiden maailmasta

Teksti: OUTI AARRESOLA

Urheilijakehityksessä huomio seuratasolle

Tuore tutkimus osoittaa seuratason toiminnan olevan varsin pitkään ensisijaista urheilijakehityksen tukemisessa. Tutkijat De Bosscher ja De Rycke tarkastelivat tutkimuksessaan 2041 huippu-urheilijaa 15 eri maasta. Tutkimus selvitti, missä iässä he olivat päässeet seurojen ja lajiliittojen talenttitoiminnan pariin. Lisäksi tarkasteltiin, miten yleisiä erilaiset talenttikäytännöt olivat.

Urheiluseuran tasolla talenttitoiminta oli alkanut keskimäärin 15,6 vuoden iässä, lajiliittotasolla 17,0 vuoden iässä. Kansainvälisesti menestyneet urheilijat olivat tulleet talenttitoiminnan piiriin hieman aiemmin kuin kansallisen tason urheilijat. Vaihtelu eri lajien välillä oli varsin suuri: Aikaisimmillaan talenttitoiminnot alkoivat 11–12 vuoden iässä tenniksessä, pöytätenniksessä ja voimistelussa. Myöhäisimmillään talenttitoiminnot alkoivat painissa, triathlonissa ja kelkkailussa, noin 18–20 vuoden iässä. Talentti-

toiminnot tarkoittivat yleisimmin harjoituskertojen ja -intensiteetin lisääntymistä, erillisryhmässä harjoittelua ja pääsyä kansainvälisiin kilpailuihin.

Urheilijat olivat ehtineet harjoitella keskimäärin kuusi ja puoli vuotta omaa lajiaan ennen lajiliittojen talenttitoimintoihin pääsyä. Tutkijat päätyvätkin painottamaan urheilijakehityksessä seuratason valmennusohjelmien laatua. Tällä tavoin voitaisiin myös välttää niitä lahjakkuuksien aikaisen identifioinnin heikkouksia, joita on jo aikaisemmissa tutkimuksissa tunnistettu.

LÄHDE: **De Bosscher, V. & De Rycke, J.** 2017. Talent development programmes: a retrospective analysis of the age and support services for talented athletes in 15 nations. *European Sport Management Quarterly* 17 (5), 590–609, DOI: 10.1080/16184742.2017.1324503.

Järjestön tulosvastuu – rahoittajalle vai jäsenille?

Kansainvälisesti liikunta- ja urheilujärjestöjen tulosvastuuajattelu on syntynyt osana julkisen hallinnon New Public Management -ideologiaa. Järjestöt ovat ottaneet julkisen palvelun tehtäviä hoitaakseen ja samalla tulleet yhä riippuvaisemmiksi valtionrahoitukselta. Tulosvastuun (accountability) kysymyksestä on tullut näissä nonprofit-organisaatioissa mutkikas: kenelle itse asiassa ollaan tulosvastuussa ja mikä toimintaa ohjaa?

Taconin, Waltersin ja Cornforthin tapaustutkimus tarkasteli englantilaista urheilujärjestöä, joka on vahvasti riippuvainen Sport Englandin jakamasta julkisesta rahoituksesta. Järjestössä tunnistettiin tulosvastuu sekä rahoittajan että ”urheilun” suuntaan. Ensin mainitun tutkijat määrittelivät aiempaan tutkimukseen nojaten ylöspäin suuntautuvaksi, välineelliseksi tulosvastuuksi. Jälkimmäinen oli ilmaisevaa, alaspäin suuntautuvaa tulosvastuuta, jonka tutkijat katsoivat myös laajentavan tulosvastuun ymmärtämistä. Käytännössä tällainenkin tulosvastuu

ymmärrettiin järjestössä jäseninä olevien lajiliittojen, eli ensisijaisten organisaatioiden palvelemisena. Strategian tekemistä pyrittiin käyttämään laajan tulosvastuun edistämiseen, mutta rahoittajan oletetut vaatimukset ohjasivat myös strategian sisältöjä.

Tutkimus perustui sekä havainnointiin että haastatteluihin ja paljasti monia järjestöjen johtamiseen ja hallitustyöskentelyyn liittyviä ristiriitaisuuksia. Esimerkiksi hallitusjäsenien tehtäväksi kyllä nähtiin järjestön johtaminen, mutta käytännöt ajoivat hallitusjäsenet taustaorganisaatioidensa edunvalvojiksi. Tutkijat kuvaavat mielenkiintoisesti myös tiedolla johtamisen ja tulosten mittaamisen arkisia haasteita. Tutkimus tarjoaakin hyviä näkökulmia kaikille järjestötyön parissa toimiville.

LÄHDE: **Tacon, R., Walters, G. & Cornforth C.** 2017. Accountability in Nonprofit Governance: A Process-Based Study. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* 46 (4), 685–704. DOI: 10.1177/0899764017691637.

Nuorten aikuisten elämänmuutokset riski urheiluharrastamiselle ja seurajäsenyydelle

Nuoreen aikuisuuteen liittyy monia mulistavia elämänvaiheita. Niillä on merkitystä myös urheiluun osallistumiseen. Van Houtenin, Kraaykampin ja Breedveldin toteuttamassa tutkimuksessa tarkasteltiin työelämään siirtymisen, omaan kotiin muuttamisen, avo- tai avioliiton ja ensimmäisen lapsen syntymän vaikutusta urheiluharrastamiseen ja urheiluseurajäsenyyteen. Aineistona oli 3 540 hollantilaista, 18–35 vuotiasta nuorta aikuista. Tutkijat käyttivät tilastollista tapahtumahistoria-analyysia (event history analysis) ja vertasivat muutoksen seurauksia samaan ikävaiheeseen ilman muutoksia.

Tutkimus osoitti, että riski urheiluharrastamisen ja seurajäsenyyden loppumiseen kasvoivat lapsuudenkodista muuttamisen ja avo- tai avioliiton kohdalla. Riski kasvoi myös naisten kohdalla ensimmäisen lapsen syntymän aikaan, muttei miesten kohdalla. Työelämään siirtyminen sen sijaan vaikutti kielteisesti vain urheiluharrastamiseen yleensä, ei seurajäsenyyteen.

Urheiluseurassa harrastavien kohdalla seurajäsenyyden loppuminen tarkoitti yleensä myös koko

urheiluharrastuksen loppumista. Harrastusta ei siis enää muodostunut seurakontekstin ulkopuolelta.

Harrastamisvuosien määrän kasvaessa riski laski. Lapsuusajan (8–12 vuotta) harrastamisen vaikutti harrastamisen pysyvyyteen myös aikuisiässä.

Tutkijat selittivät harrastuneisuuden vähenemistä ajallisilla ja sosiaalisilla resursseilla. Elämänmuutokset lisäävät paineita ajankäyttöön ja vaikuttavat siten todennäköisesti juuri urheiluseurassa harrastamiseen. Sosiaalisen motivaation teorialla puolestaan selitettiin urheilusta saatuja sosiaalisia hyötyjä – tietyt hyödyt muuttuvat ja tulevat ehkä tarpeettomiksi, kun elämän sosiaalinen konteksti muuttuu. Urheiluharrastaminen voi siis vaihtua uusissa elämänvaiheissa joko velvollisuuksien hoitamiseen tai sosiaalisesti tuottavampiin toimintoihin.

LÄHDE: **Van Houten, J. MA, Kraaykamp G. & Breedveld, K.** 2017. When do young adults stop practising a sport? An event history analysis on the impact of four major life events. *International Review for the Sociology of Sport* 52 (7), 858–874. DOI: 10.1177/1012690215619204.

OUTI AARRESOLA, LitT

Tutkija, urheilun yhteiskuntatieteet

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus

Sähköposti: outi.aarresola@kihu.fi